

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Quæst. XIV. Curati, seu Parochi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

ideò quòd essent præcipui Presbyterorum; vigilandi, ut hi Officio suo fungantur in celebratione Officii divini & Missæ; benedicendi Fontes; admittendi Pœnitentes; administrandi Extremam Unctionem Curatis aliisque Sacerdotibus ægrotis: tum colligere munera peculiaria Archipresbyteri Cathedralis; nempe, faciendi, absente Episcopo, quod Episcopus in hac Ecclesia fecisset, si fuisset præsens; imprimis celebrandi Missam solemnem, cumque hoc munere fungitur Episcopus, curandi, ut Sacerdotes ipsi intersint, ad obeundas functiones, quas iis assignaverit; denique munera specialia Archipresbytero Rurali; nempe, visitandi Parochos sui districtus, emendandi mores, & tollendi corruptelas à Sacerdotibus, aliis Clericis & Plebe. En observationes generales, quarum ope disponi & enucleari possunt REGULÆ XII. hujus *Questionis*. Ecce observationes speciales. Dicimus in *Primam*, quòd, secundum GONZALEM in *Cap. 1. de Offic. Archipresb. & 2.* Archipresbyteri nomen *Decanorum* acceperunt, ex eo quòd in Locis frequentibus 10. Presbyteris præfiebantur.

Dicimus in *Tertiam*, eundem Autorem *ibid. num. 1.* probare, hoc *Caput* Concilio *Toletano* attributum, desumptum esse ex Epistola S. ISIDORI ad LEUDIFREDUM & hæc verba; *ut Archipresbyter sciat, se subesse Archidiacono*, in illa deesse. (Plures alii antè & post illum annotaverunt, hanc Clausulam adjectam fuisse per manum Archidiaconorum amicam;) & *num. 3.* offendit, subjectionem Archipresbyteri Archidiacono, contrariam esse Canonibus & rationi, & fuisse introductam per usum provenientem ex hujus autoritate in Temporale, cujus ratione Archipresbyter ab eo penderat, & Canones vetustissimos, quibus hic usus confirmetur, ex Conciliis, aliisque monumentis Hispanicis fuisse desumptos.

Notamus in *Quartam*, Textus dicentes, Archipresbyterum vices Episcopi gerere absentis, aut impediti, loqui de Archipresbytero Cathedralis: & per munera ipsi, sub illo respectu, attributa, distinguuntur Canones, qui de illo loquuntur, ab aliis, qui de aliis Archipresbyteris sermonem faciunt.

Dicimus in *Quintam*, eam duobus verbis munera & Jura Archipresbyteri comprehendere; *Præst. Presbyteris & Presbyteralibus Officiis*. Collocari debuisset in fronte Regularum, in quibus de illis muneribus differitur: aliæ Regulæ simul junctæ exponunt illius sensum.

In *Sextam*, Archipresbyter Officio divino præest, unde fit, ut Collectam sive Orationem pronuntiet.

In *Septimam*, Cum sit Sacerdotum Caput, ipse præscribit Ordinem Communionis in Missa solemnè Episcopi, aut suâ.

Dicimus in *Octavam, Nonam & Decimam*, quòd propter eandem rationem invigilet eorum moribus, publicam celebret Missam, eam-ve committat in præcipuis Festis: statuat Officia Sacerdotum in Missa Episcopi. Verbum hoc *Missificante*, notabile est, propter vim suam & energiam.

In *Undecimam*, legendum esse Textum laudatum, in quo manera, quæ illa enumerat, cum suis circumstantiis referuntur.

Duodecima sola est, quæ mentionem expressam faciat Archipresbyteri Ruralis, & aperit originem nominis, *Plebanus*, Archipresbyterum denotantis, & ex eo ducti, quòd præsit numerosæ Plebi, à pluribus Curatis gubernatæ

QUÆST. XIII. PRESBYTERI.

Autor hîc multas congerit Regulas, quæ ad sequentem *Questionem de Parochis* pertinent. Talis est *Quinta*, quæ dicit, Presbyteros esse Senatum Episcopi; *Decima*, quæ jubet, Sacerdotem Plebis regimini præpositum, habere secum Clericum, à quo in Cantu, aliisque muneribus, adjuvetur; *Undecima*, quæ prohibet Sacerdotem, ad Missam suam alienum Patricianum admittere; *Decima Septima*, quæ jubet, ut

Presbyteri Sanctum Chrisma ab Episcopo accipiant: *Vicesima Secunda*, præcipiens, ut Sacerdos Hostias paratas habeat semper in ægrotorum usum: *Vicesima Tertia*, constituendos esse Presbyteros in Castellis, Oppidulis, & Pagis, undè ab Episcopis differunt, qui solis Civitatibus præficiendi sunt: *Vicesima Nona* jubens, ut Episcopus Sacerdotem ordinans, ei tradat Ritualement, Librum Curialem.

Ordinando Regulas, quæ simplices Presbyteros respiciunt, post expositum eorum nomen atque ejus originem, loqui debuisset de illorum Ordinatione. Ideoque *Secunde* subijcere immediatè potuisset REGULAS XXIII. XXIV. XXVII. XXVIII. XXIX. quæ Ordinationem spectant, & dicunt, Sacerdotium non esse conferendum viro non baptisato, neque Subdiacono; Presbyterum Stola indutum esse debere in sua Ordinatione; Episcopum ei manus imponentem Orationem fundere debere; item debere ei tradere *Libellum Officialem*, quo intelligi potest tam Missalis, quam Ritualis, & tunc cerimonia hæc convenit Ordinationi simplicis Sacerdotis.

Loqui deinceps opus erat de ejus Obligationibus; videlicet, servandi continentiam, gerendi Stolam, non assistendi secundis nuptiis, dandi monitiones vitæ. Harum fit mentio in REG. III. IV. XII. XIII. XIV. XX. XXI.

Tunc, de Functionibus, quæ illis præcipiuntur, aut permittuntur, aut interduntur. De his differitur in REGULIS VI. VII. VIII. XVI. XVIII. XIX. quæ eum prohibent consecrare Virgines, Chrisma conficere, Pœnitentes publicos absolvere, Altaria consecrare, benedicere Populo, confirmare Pueros, Episcopo præsentem offerre, & distribuere panem sanctificatum in eadem circumstantiâ.

Inter hæc munera prohibita, primum licebat, cum ei assentiebatur Episcopus. *Can. 2. CAUS. XXVI. QUÆST. VI.* quem Autor laudat REG. VI. idem erat, quoad reconciliationem Pœnitentium *Can. 14. CAUS. XXVI. QUÆST. VI.* hæc etiam licita erat absente Episcopo, si cogeret necessitas, *ibid.* licebat Sacerdoti prædicare, etiam præsentem Episcopo *Can. 6. QUÆST. IX.* qui plurium aliorum Munerum Sacerdoti concessorum facit mentionem. Idem est de *Can. 6. ibid. & Can. 24. DIST. XCIV.* dicente, Presbyterum validè facere quicquid facit Episcopus, exceptâ Ordinatione, quod restringendum est ad eos Ordines, quæ sunt Institutionis Divinæ.

Idem dicendum quoad omnia munera, quæ Sacerdoti, non nisi præsentem Episcopo, interduntur; nam Canones, qui hanc circumstantiam notant, adjiciunt, contrarium obtinere Episcopo absente: vel saltem id indigent.

Quoad munera præcepta, dicendum est, hujus generis esse omnia, ad quæ adstringuntur, per sum Ordinationis Titulum; nempe Missam celebrare, Confessiones excipere, baptisare, Extremam Unctionem dare, Communionem administrare, aliaque similia, ad quorum nonnulla, Episcopi approbatione indigent.

Quod insinuat ab Autore REG. VI. Presbyterum Sanctum Chrisma, consentiente Episcopo, conficere posse; repugnat Canon laudato, qui contrarium expressè asserit.

QUÆST. XIV. Curati, seu Parochi.

Jungendæ sunt huic *Questioni* Regulæ præcedentes, quas ostendimus ad hanc pertinere. REGULÆ V. hic collectæ eximie sunt, respiciuntque dotes, quas illi Provisionis suæ tempore habere debent, nempe, Subdiaconatum, 25. annos inchoatos; ipsorum obligationes, quarum prima est residentia; promotio ad Sacerdotium intrâ annum sub pœnâ amissionis Parochiæ, extrâ Casus dispensationis, aut legitimi impedimenti. REG. IV. loquitur de hac obligatione, & quinque Exceptiones habet, quæ ad duas præfatas reducuntur. *Prima* Exceptionum Autoris cadit in pœnam

pœnam, quæ non incurritur *ipso facto*, quoad Curatos Ecclesiarum Collegiatarum; contrarium verò effectum habet, quoad cæteros. *Quinta* reprobatur ab Autore; nempe, vitari pœnam, cum anno elapso eadem Parochia rursus impetratur, quod tolerari non potest, quin eludatur Lex, fiatque inutilis: *Tertia* sumpta ex eo, quod annus integer non sit elapsus, ad rem non facit, cum de anno completo agatur.

Laudatus in REG. V. Textus, legi meretur; is remedium affert corruptelæ gravissimæ circa Commendas Curarum, quæ dabantur ad compendium Commendatarii, qui non habebat qualitates ad possidendum in Titulum requisitas; Commenda diu durabat, & fortè non cessabat, nisi cum alia occurtebat Parochia, quæ eidem Personæ in Commendam daretur, eundem ob finem.

QUÆST. XV. XVI. *Diaconi, Subdiaconi.*

Has Quæstiones connectimus, circa quas pauca dicenda sunt: Regulæ nihil nisi vulgare & cognitum continent nempe, utrosque teneri ad continentiam, perinde ac Sacerdotes, & cum hi subiciantur Episcopo, Subdiaconi Diaconis, & Diaconi Presbyteris subfunt. De eorum Origine diseritur DIST. XXI. & de eorum Ordinatione DIST. XXIII. Habent illi functiones distinctas quoad Missam, magis aut minus insignes pro majori, aut minori Ordinis sui dignitate. Idem est de eorum Vestibus, dum Sacris funguntur. Impedimenta, quæ excludunt à Sacerdotio, arcent à Diaconatu & Subdiaconatu. Ambo hi Ordines sunt Sacri, perinde ac Sacerdotium.

Diaconus nihil habet speciale, nisi quod Stolum transversam gerat à sinistra ad dexteram, & canendo vel recitando Lectiones; sedeat post Presbyterum, extrâ Casus, in quibus Metropolitanus locum tenet; olim Septem duntaxat in singulis Ecclesiis esse poterint; non possit uti Caligis, quæ vocantur Compages; non poterit, nec possit obire functiones Ordinibus Superioribus reservatas, extrâ quosdam casus necessitatis, nempe, baptizare, & distribuere Sanguinem CHRISTI. CAN. 13. 18. DIST. XCIII. custodia Episcopi invigilaverit.

Peculiaria Subdiaconi sunt; accipere Oblationes Fidelium, easque Diacono remittere; ferre Calicem & Patenam ad Altare, eosque Diacono tradere; preparare aquam cum Urceolis & Mantili. Admissus non est in locum, in quo Vasa Sacra asservabantur, nisi ex quo Subdiaconatus inter Sacros Ordines fuit relatus; ipsi prohibetur gestare Stolum & relinquere curam officiorum, nec non distribuere res à Sacerdotibus consecratas.

QUÆST. à XVII. ad XXV. *Acolyti, Exorcista, Lectores, Psalmiste, Primicerius, Thesaurarius, Sacrista, Custos, Officiarius.*

Has quæstiones conglobamus, idcirco quod Autor indicet solum Textus horum Ordinum, vel Officiorum mentionem facientes; quapropter sufficere observare, 1. prohiberi Acolyto id, quod supra Subdiacono fuit interdictum, nempe distributionem rerum à Sacerdotibus consecrarum. 2. Exorcismus Baptismi, de quo loquitur REG. V. hujus Quæstionis, non est is, qui fiebat ab Exorcistâ, qui Dæmones à Personis corporaliter possessis ejiciebat. 3. REG. II. interdicat Lectori usum Stolæ, quem REG. V. *Quæst. VI.* prohibuit Subdiacono. REG. III. *Quæst. XIX.* eum pariter prohibet Psalmistæ. REG. IV. circa Lectores præcipit, ut XXV. annos nati sint. Et REG. X. circa Subdiaconum XX. annos solum requirit, quamvis Subdiaconatus Lectoratus sit superior.

QUÆST. XXVI. *de Vicario & Officiali.*

Multiplex Vicariorum genus distinguere oportebat, ad sternendam viam Regulis, quæ de iis loquun-

tur, omisâ distinctione. Pontifex habet Vicarium pro Urbe Româ: Episcopi Vicarios habent ad exercitium Jurisdictionis voluntariæ, sicut Officiales, ad exercitium Jurisdictionis contentiosæ. Dignitarii & Canonici, quorum Præbendis unita sunt Parochiæ, Vicarios habent in illis Parochiis. Curati, seu Parochi, duas Vicariorum species habent: alios, quibus Munera sua in Casu absentia committunt; alios, quorum auxilio utuntur in iisdem functionibus, cum magna est Paracianorum copia, vel plurimorum nimia distantia ab Ecclesia Parochiali. Inter illas Vicariorum species, quidam sunt perpetui: & hi revocari nequeunt à Successoribus eorum, qui ipsos instituerunt aut elegerunt. Tales sunt, juxta Canonum mentem, ii, qui instituuntur in Paracis, quæ Dignitatibus, aut Præbendis, aut Monasteriis, aliisque Corporibus unita sunt.

Hi Vicarii, perinde ac Curati Paraciarum non unitarum, habent etiam Vicariorum duplicem speciem, alii sunt illorum Adjutores duntaxat, alii locum illorum tenent & sunt Vicarii Primarii, vocanturque *Deservientes*. Idem est de Vicariâ perpetuâ, ac de Cura, seu Parochiâ; ambæ sunt incompatibiles. Sine his observationibus vix utiles esse possunt hujus *Quæstionis* REGULÆ XI.

Prima Regula est imperfecta, dicendo, quod, regulariter loquendo, liceat uti Vicario: adiciendum erat in *Casibus legitimi impedimenti, aut nimirum occupationum, quæ sine auxilio impleri nequeunt*: inde nascuntur Exceptiones. *Except. I.* respuit eos, qui plures habent Dignitates, sine justâ causâ & legitimâ autoritate: nam talium Beneficiorum pluralitas vitata est; ideoque Dignitatem unam dimittere oportet, & per seipsum ministrare in aliâ, quæ retinetur; agitur enim de munere Personali. *Except. II.* refertur ad primam: ambæ spectant Casum defectus impedimenti legitimi. *Except. III.* falsa est: nam licet, in Casu justî impedimenti, ministrare in Parochia per Vicarium; Autor perperam intellexit Canonem, qui Presbyteros amovibiles constituit vetat in Parochiis, Ministrorum perpetuorum loco. Replicatio continetur in *Regulâ* amplitudini suæ restituta.

Quod dicitur in REG. II. Vicarium non posse substituere Vicarium sine licentiâ speciali; restringi debet ad Casus, in quibus Vicarium sibi similem substitueret: nam Vicarius Generalis, quoad aliquod negotiorum genus, delegare potest quadam ex iis; & Delegatus, est Vicarius, ideo quod vices gerat. Legendum est in REG. III. *Vicarias*, pro *Vicarios*: præterquam quod enim Textus laudatus loquitur nominatim de *Vicariâ*, & non de *Vicario*, falsum est, eum, qui satis negotiorum habet ad destinandas plures Personas, non posse habere plures Vicarios, tales sunt Metropolitanus, qui plures habet Suffraganeos; Episcopi, quorum Diœcesis latè patet; Parochi, quarum Ecclesiæ Plebe copiosâ abundant.

REG. IV. V. VI. respiciunt Vicarios perpetuos, qui similes sunt Curatis; nequeunt possidere Curas, neque revocari, neque deserere servitium Parochiæ suæ & percipere ejus redditus. Idem est de REG. XI. quæ prohibet unire Personatum cum Vicariâ, ratione incompatibilitatis Officiorum. Nomen *Persona* tribuitur ei, cujus Vicarius locum tenet. REG. VIII. & IX. reducuntur ad unicam; nempe, esse res, quæ Commissionem specialem possunt; ideoque non continentur in Commissionem generali. REG. VII. quæ loquitur solum de Vicario Pontificis, locum habet erga quemlibet alium, cujus Commissio certo loco circumscribitur.

REG. X. locum habet quoad Vicarium quemvis, qui alienam Jurisdictionem exercet, qui non est particeps delicti, cujus ratione Delegans excommunicatus est, & qui proinde nihil amittere potest nisi id, quod ab hoc acceperat, quo, per excommunicationem exiit.